

V znamenju optimizma ZAKAJ SO ZAGNALI HRUP

Samo še dva dobra tedna nas ločita od upravnih volitev, ki bodo 7. in 8. junija. Volivci in volivke se danes že lahko seznanijo s seznamami list in kandidatov, ki se potegujejo za njihovo zaupanje, kajti vse stranke in politične skupine so do določenega roka izpolnile predpisane formalnosti.

Slovenske politične skupine, ki zagovarjajo avtonomno, od italijanskih vsedržavnih strank neodvisno politično pot, so v vseh slovenskih občinah na Tržaškem in Goriškem kakor tudi v obeh pokrajinah vložile slovenske liste s slovenskimi kandidati. Beležiti pa je treba hkrati važno dejstvo, da po dolgih desetletjih tokrat prvič nastopa slovenska lista tudi v eni izmed občin v videmski pokrajini, in sicer v občini Naborjet-Ovčja ves v Kanalski dolini.

Če prelistamo imena kandidatov na teh listah, nam mora takoj vzbuditi pozornost predvsem dejstvo, da je poleg nekaterih znanih imen precejšnje število novih, mlajših kandidatov, kar je vsestransko razveseljivo. To je predvsem znak življenjskosti ne samo list in njenih programov, temveč tudi znak življenjskosti celotne naše zamejske skupnosti.

Prepričani smo, da bodo prav te mlade sile, če bodo izvoljene — in o tem ne dvomimo — znale ob sodelovanju in podpori starejših vnesti v upravno - politično delovanje novega duha, novega zagona in veliko novih pobud, tako da bodo novoizvoljeni občinski in pokrajinski organi mogli in znali tolmačiti zahteve in potrebe širokih ljudskih množic ter zlasti zahteve, potrebe in pravice našega slovenskega ljudstva.

Slovenski volivci in volivke se torej upravičeno pripravljajo na volitve dne 7. in 8. junija v znamenju optimizma. Od sprejetih programov, od začrtane poti jih ne more in jih ne bo oddaljila nobena težava. Od nas samih, od vsakega posameznega volivca in od vsake posamezne volivke je odvisno, kako bomo zastopani v občinskih in pokrajinskih upravah, kako bodo v teh organih tolmačene in zaščitene naše pravice in naše splošne koristi.

Če se s pogledom ozremo na delo, ki je bilo opravljeno v pravkar minuli mandatni dobi po raznih naših občinah, bomo ugotovili, da je bilo izvedeno marsikaj koristnega, a da veliko novih in starih problemov še čaka na rešitev. Sedaj imamo priložnost, da s svojim glasom pripomoremo, da se bodo tudi ti problemi začeli reševati, in sicer po ljudeh, ki si jih bomo sami izvolili. Zato dne 7. in 8. junija pojdemo vsi na volišče, v znamenju optimizma in glasujemo pogumno za slovenske liste in slovenske kandidate.

Kot znano, so zagnali nekateri ljudje in časniki v Italiji precejšen hrup, ko je jugoslovanski predsednik Tito v svojem govoru ob odprtju novega letališča, s katerim je Reka počastila 25-letnico osvoboditve, spomnil na preteklost pred 25 leti. Omenil je zadnje boje za uničenje nacifašističnih sovražnika in pohod jugoslovanske partizanske vojske proti Soči, da bi čimprej osvobodila tiste kraje, medtem ko je pustila Reko za tedaj še ob strani. V vsem govoru ni bilo nič takšnega, kar bi moglo predstavljati kakšno žalitev za kogarkoli, razen če se še vedno počuti kot nacist ali fašist. In vendar je sledil, kot rečeno, polemičen odmev na tej strani meje in seveda predvsem v Trstu, kjer še vedno niso izumrli ljudje, ki skušajo izkoristiti vsako priložnost za motenje mirnih sosedskih odnosov in plodnega gospodarskega sodelovanja med obema državama.

OGORČENJE JE BILO UMETNO

Zlasti tukajšnji »Piccolo« je nasršeno odgovoril na govor jugoslovanskega predsednika in se obregnil zlasti ob njegove besede, da se je Jugoslaviji posrečilo, da je spet dobila vrnjeno Istro in njena mesta. Omenjeni list trdi, da teh mest ni Jugoslaviji z italijanske strani nihče »vrnil«, s čimer hoče najbrž reči, da si jih je Jugoslavija vzela oziroma prisvojila brez pravice in da je torej pomenil boj slovenskega in hrvaškega naroda ter pohod jugoslovanske vojske »do Soče« agresijo. S tem je »Piccolo« — in z njim vred še nekateri drugi listi in govorniki — ponovno načel vprašanje, o katerem se je zdelo, da je dokončno rešeno, odstavljeno z dnevnega reda in pokopano, v interesu miru in sodelovanja med obema državama in vse Evrope.

Že od vsega začetka smo imeli vtis, da je bil ta izbruh pri omenjenih krogih v Italiji nekam narejen in njihovo ogorčenje umetno. Kajti ne morejo biti tako neinteligentni, da ne bi vedeli, da jugoslovanski predsednik nima nobenega interesa, da bi žalil Italijane in njihova nacionalna čustva z izjavami, ki bi grobo dregale v nacionalno občutljivost, zlasti ne zdaj pred svojim obiskom v Italiji. Pač pa imajo nekateri v Italiji interes, ali vsaj mislijo, da ga imajo, da motijo vzdušje italijansko-jugoslovanskega prijateljstva ob tem obisku, če ga že ne morejo preprečiti, in to očitno iz starih nacionalističnih zamer, ki ne morejo biti čisto brez zveze z nekdanjimi fašističnimi krogi in z današnjimi njihovimi nasledniki v MIS (glede na to, kako hitro je to zadnje politično gibanje izkoristilo ta argument za svojo volivno propagando z letaki, ki so jih ondan delili po vsem Trstu).

NI IMEL V MISLIH SOČE KOT MEJE

Gotovo je, da predsednik Tito s svojimi besedami o jugoslovanski vojski, ki je prodrla do Soče, ni imel v mislih Soče kot meje

med obema državama, celo ne kot neke idealne meje, po kateri bi Jugoslavija kot država še danes stremela. V mislih je imel geografsko dejstvo, kot je Soča, ki teče vzporedno z mejo med obema državama, najprej čisto po jugoslovanskem in nato čisto po italijanskem državnem ozemlju. Zato vendarle v nekem smislu predstavlja mejno reko in kot taka je Soča vedno živela v predstavah slovenskih ljudi in tudi ostalih Jugoslovancev, zlasti politikov, ne da bi pozabljali na dejstvo, da sega Italija nekje čez Sočo in da žive Slovenci tudi še na oni strani Soče. Zato je zlohотно podtikati, da je nameraval Tito kakorkoli demontirati sedanjo mejo in jo proglašati za nedokončno, izpostavljeno reviziji v jugoslovansko korist, saj je znano, da je bilme d obiskom predsednika Saragata v Jugoslaviji ravno on tisti, ki se je zavzel za to, da bi dokončno zakoličili in uredili italijansko-jugoslovansko mejo, kar je tedaj tudi »Piccolo« z zadoščenjem zabeležil.

Občutljivost in zamera zaradi Titove o-membe istrskih mest pa sta prav tako nesmiselni. Vsi dobro vemo, da Italija, ki jo je pripeljal Mussolini kot Hitlerjev zaveznik v kapitulacijo in poraz (da ne omenjamo drugih nesreč), ni nikomur ničesar prostovoljno vrnila iz ljubezni do pravičnosti, pač pa so slovenski Primorci in istrski Hrvati hoteli sami nazaj k matični državi, od katere so bili l. 1918 odtrgani z izpolnitvijo krivične tajne londonske pogodbe, s katero je hotela pridobiti Anglija Italijo za intervencijo v vojni proti stari Avstriji in jo poplačati s slovenskim in hrvaškim narodnim ozemljem, ne da bi bil kdo vprašal slovenski in hrvaški narod, kaj misli o tem. Toda Italija je po drugi svetovni vojni prostovoljno podpisala mirovno pogodbo, s katero je odstopila Primorsko in Istro Jugoslaviji, in s tem je to vprašanje menda dokončno rešeno, tako da ima Tito danes vso pravico govoriti o istrskih mestih kot o »naših« mestih, ker po mednarodnem pravu, kot jo predstavlja sankcionirana mirovna pogodba, pač pripadajo jugoslovanski državi, katere zakoniti predsednik je.

ZADOSTITI SEDANJIM OBVEZNOSTIM

Kdor pojmuje sedanjo italijansko-jugoslovansko mejo samo kotčasno in govori ne le o »coni B«, ampak celo o Istri, si nalaga veliko odgovornost pred zgodovino. Kajti jasno je, da danes mej, ki jih je vzpostavil konec druge svetovne vojne z mirovnimi pogodbami, ki so sledile, ni mogoče spreminjati brez nove vojne. Ali pa morda želi »Piccolo« in tisti, ki so pritegnili tistemu hrupu, novo vojno? V čigav prid in s kakšnim rezultatom? Ali si želijo novo splošno vojno v Evropi, ker je jasno, da v Evropi noben spopad ne bi ostal osamljen in lokaliziran. Tudi naj-

(Nadalj. na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 24. maja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasba za orgle; Igra Bergant; 10.45 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu. 11.15 Oddaja za najmlajše: J. Spyri »Heidi«. Prvi del. Radijski oder, vodi Lombarjeva; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 13.30 I. Mrak »Ivan Grohar«, tragedija v dveh delih in štirih slikah. Radijski oder režira Peterlin; 17.00 Ljudski motivi 1. svetovne vojske; 17.35 »Primorska poje«, revija primorskih zborov (3. oddaja). 18.00 Mi-niaturni koncert; 18.45 Bednarik »Pratika«; 19.00 Jazzovski kotichek; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodije iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Ljudske pesmi, pripravljiva Grudnova; 21.00 Semen-j plošč; 22.00 Nedelja v portu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 25. maja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Duo Morghen - Mellier; 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Car glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanscina po radiu; 17.55 Misli in nazori; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »T. Birchebner«; 18.45 Ellisov orkester; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.15 Znade melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Pesmi od vsepovsod; 21.05 Cvetje iz domačih gajev: F. Rosso: »Bodeči trn«; 21.30 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti. Mspr. Božena Glavak, pri klavirju Lipovšek. Lipovškovi samospevi; 22.05 Zabavna glasba.

• TOREK, 26. maja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; Plošče za vas, pripravljiva Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 18.40 Ansambel Sambistas de Guanabara; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Humor v slovenski literaturi (5) »Josip Stritar«; 19.25 Lastov orkester; 19.45 Moški zbor »V. Mirk« vodi Ota; 20.00 Šport; 20.35-24.00 Berg: »Lulu«, opera v dveh dejanjih.

• SREDA, 27. maja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Vesele harmonike; 12.10 Liki iz naše preteklosti »Janko Samec«, pripr. R. Bednarik; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Jež: Italijanscina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Koncertisti naše dežele. Flvtist Miloš Pahor, pri klavirju Dina Slama; 19.10 Higiiena in zdravje; 19.20 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 19.35 Jazzovski ansambli; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. Vodi Bagnoli. Sodeluje klarinetist Brezigar. V odmoru (20.55) Za vašo knjižno polico; 21.30 Melodije v polmraku; 22.05 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 28. maja, ob: 8.30 Antologija godal; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasba za čembalo neznanih brazilskih skladateljev; 10.00 Nabrežinsko godbo vodi Mislej; 10.20 Glasbena fantazija; 11.00 Gallusovi madrigali in moteti v izvedbi okteta »Gallus« iz Ljubljane; 11.15 M. Peterlin: »Janezek in njegova konjiča«, mladinska radijska igra. Radijski oder, vodi Lombarjeva; 12.00 »Družinski obzornik«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.45 Izbor dunajskih motivov; 16.30 Conniffov orkester; 17.20 Stare popevke s sodobni izvedbi. Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Nekaj ritma z Dukeom Ellingtonom; 18.30 Koncert violinista Igorja Ozima in pianista Marijana Lipovška. Kogoj: Andante; Sedem skladb; 18.55 15 minut z ansambлом »Pleades«; 19.10 »Pisani balončki«; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.30 J. Štoka »Moč uniforme«, burka v treh dejanjih; 22.05 Zabavna glasba.

• PETEK, 29. maja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Saksofonist Sax z Mitchellovim orkestrom; 12.10 Vzroki nesreč pri otrokih in mladostnikih ter njihovo preprečevanje: M. Mori (1) »Nesreče in obvarovanje zdravja«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Jež: Italijanscina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 18.45 J. R. Morton in njegov ansambel »Red Hot Poppers«; 19.10 V. Cesarini Sforza: »Pravo in krivo — o razvoju

Mao Tse Tung in Moskva

Razvoj političnih sporov in vojaških nastopov v Kambodži je kazal, da bo prišlo do nekkih zblizanj v pogledih Kitajske in Sovjetske zveze glede položaja v jugovzhodni Aziji. Nekateri sovjetski in kitajski diplomati v zahodnih prestolnicah so že začeli dajati izjave v tem smislu.

Prejšnji teden so pa vsi, ki so tako mislili, dobili mrzel poliv naravnost iz Moskve. Glavno uredništvo uradnega moskovskega dnevnika Pravda je razdelilo vsem tujim dopisnikom v Moskvi 44 strani dolgo pojasnilo o uvodniku, ki ga je list objavil šele naslednji dan.

Glasilov sovjetske komunistične stranke zelo ostro napada Mao Tse-tunga in mu očita, da je on povzročil razkol med komunističnimi silami v Aziji in s tem podprl ameriški vojaški poseg v Kambodži. Uvodnik nadaljuje, da so vesti o kakem zblizanju s Pekingom brez podlage in celo primerja Mao Tse Tung s Hitlerjem in z njegovo imperialistično propagando. Pravda zatrjuje, da se Peking ne mara pridružiti odporu, ki ga je pripravila Sovjetska zveza z drugimi komunističnimi

deželami proti napadu imperialistov, za kar so priča tudi zadnji dogodki v Indokini.

Sploh pa je zadeva oboroženih posegov južnovietnamskih sil in ameriških »svetovalcev« v Kambodži in v sosednem Laosu še vedno nekam nejasna. Ameriško vojno ministrstvo jih opravičuje z zasledovanjem vietkongovskih oddelkov na kamboških tleh in iskanjem velikanskih skladišč in oporišč vietkongovskega glavnega stana, ki so jih v resnici delno tudi našli ob mejah Kambodže in Vietnamu. Ko bodo te akcije končane, bodo do 1. ulija umaknjene vse ameriške sile iz Kambodže. Kitajska pa pri vsem tem le bombastično govori, odločno pa odpornikom ne pomaga.

Prav tako je še nejasno ozadje pogostih sestankov med ameriški in kitajskimi poslaniki v Varšavi. Zadnji je bil napovedan za danes 20. maja. Predvčeršnjim pa so ga Kitajci odpovedali. Brž se je raznesla vest, da je odpoved v zvezi s posegom ameriških čet v Kambodži. Zdaj pa je prišel poliv od kitajske strani. Njen poslanik v Varšavi je takoj izjavil, da je sestanek kitajskih in ameriških diplomatov le odložen za nekaj tednov.

Rumorjevo svarilo sindikatom

Ministrski predsednik Rumor je imel v nedeljo v Mestrah govor na volivnem zborovanju krščansko-demokratske stranke. V njem je naglasil ugodne rezultate parlamentarne dejavnosti v zadnjem času in spomnil zlasti na odobritev statuta delavcev, ki še bolj zagotavlja delavcem spoštovanje njihovega dostojanstva v podjetjih, in na zakon o finančnih novoustanovljenih dežeh.

»Tako smo nakazali državi konkretno pot reform in prenovitve,« je rekel. »Vse to nam daje pravico, da pričakujemo od države, od raznih kategorij prebivavstva, razumevanje in sodelovanje. Potrjujem, da ima vlada namen nadaljevati dialog z velikimi družbenimi komponentami. V avtonomni odgovornosti, ki jo ima vlada, da izdela svoj razčlenjeni politični predlog parlamentu, je gotovo koristna konfrontacija idej.«

Tu se je obrnil na sindikate in naslovil nanje svarilo: »Spriči vedno večjih zahtev pa moram vendar reči, da ima vlada v isti meri, v kateri je pripravljena na tak dialog, tudi pravico in dolžnost, da zahteva, naj se situacija na ne prenapne. Pazimo, da ne pride

do preloma. Naš skupni čoln ne more prenesti takega tovora izdatkov, ki bi presejal njegovo sposobnost.«

Vso državo je zajel velikanski val stavk, ki grozi spraviti v kaos javno upravo in javne prevoze. Poleg socialnih reform, ki jih imajo v mislih sindikati, glede katerih pa ne upoštevajo dovolj finančnih sposobnosti države in zmogljivosti gospodarstva, ki še ni med najbolj razvitimi, pa je namen stavk očitno ta, po tej poti prisiliti vlado, da se »odpre na skrajno levico« in sprejme komuniste za partnerje na oblast.

—0—

ZAKAJ SO ZAGNALI HRUP

(Nadalj. s 1. str.)

bolj preprostim ljudem mora biti jasno, da nihče, kdor je pameten, v Jugoslaviji ne misli na kako vojno z Italijo ali na nasilno spreminjanje meje (drugačno spreminjanje pa za sedaj tudi ni mogoče). Zato bi bilo pričakovati, da vlada ista mera razumnosti tudi v italijanski javnosti.

Danes je problem v tem, kako zadostiti obveznostim, ki jih imata obe državi z raznimi pogodbami in sporazumi ter po svojih ustavah in zakonih do obeh manjšin in kako povečati sedanje sodelovanje med njima, ne pa v tem, kako bi vzbujali dvome v stalnost sedanjih mej, bodisi tistih, ki jih je določila mirovna pogodba, bodisi tiste, ki je bila potegnjena z londonskim sporazumom, to je med bivšo cono A in bivšo cono B. Danes je tudi to de facto (in s tem tudi de jure) stalna meja in zato je odveč še dalje govoriti o coni A, razen če hočeta obe strani na novo načeti vprašanje svojih mej. V tem primeru pa je mogoč z obojestranskim pristankom samo povratek k mirovni pogodbi iz leta 1947, s katero je bilo ustanovljeno Svobodno tržaško ozemlje. Prepričani pa smo, da na to nobena stran niti v sanjah ne misli. Ves hrup je bil le posledica zmede v glavah nekaterih ljudi, ki so s svojo miselnostjo še preveč zasidrani v preteklosti.

moralnih in pravnih pojmov; 19.25 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Delo in gospodarstvo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Nekaj Jazza; 22.05 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 30. maja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Operetne melodije; 16.30 G. C. Croce: »Bertoldo«. Tretji del. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Orkester in zbor Dana Hilla; 17.20 Dialog; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Tržaški narodni ansambel; 18.50 Domnerusov orkester; 19.10 Po družtvih in krožkih: »P. D. Hrast iz Dobrodoča«; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.50 M. Cortese: »Dekliški zavod«, detektivka. Režira Kopitarjeva; 21.45 Vabilo na ples; 22.45 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« Trst

Vedno več pravih »turistov« iz Jugoslavije

Aprilska številka avstrijske revije »Fremdenverkernachrichten aus der Steiermark« poroča, da je priredil avstrijski generalni konzul v Ljubljani, dr. Heinrich Riesenfeld, tiskovno konferenco, na kateri so obravnavali zanimiva vprašanja iz tujkega prometa med Jugoslavijo in Avstrijo. Tako so npr. slovenski časnikarji spraševali, zakaj zapirajo v Avstriji trgovine že opoldne in zvečer že ob 18. uri, zakaj odpelje avtobus proge Gradec - Maribor iz Gradca že ob 18. uri, namesto da bi počakal do 21.00, in podobno.

Avstrija dela v Jugoslaviji precejšnjo turistično in trgovinsko propagando. Tako prinašajo npr. slovenski dnevniki oglase graških in celovških podjetij, zlasti trgovin (medtem ko je opaziti v avstrijskih listih za zdaj še samo kak redek oglas za plese v ljubljanskem hotelu »Slon« ipd.). Lani je bilo v Avstriji 240.000 prenočnih gostov iz Jugoslavije. Revija pristavlja: »Levji delež gostov z juga je iz Slovenije«.

Tudi v Trstu in Gorici so jugoslovanski turisti, kot vemo, zelo številni. Predvsem gre za takoimenovane »nakupovalne« turiste, ki združujejo pri potovanju v tujino prijetno s koristnim. Vendar pa je opaziti, da prihaja zlasti iz Slovenije zadnji dve leti tudi vedno več »klastičnih« turistov, ki pridejo samo na izlet in ne hkrati tudi nakupovat. Medtem ko prejšnje čase ob nedeljah, ko so trgovine zaprte, v Trstu skoro ni bilo videti jugoslovanskih avtomobilov in turistov, je zdaj tudi ob nedeljah opaziti že precej avtov z registrskimi tablicami iz Slovenije, enako pa tudi po okoliških krajih — znak, da so prišli gostje iz Slovenije samo na izlet, na obisk ali na »spremembo zraka«.

V isti številki omenjene avstrijske tujkoprometne revije je objavljen krajši članek »Graz grüsst Marburg« (Gradec pozdravlja Maribor), o kulturni izmenjavi med Gradcem in Mariborom, pa tudi daljši članek o turističnem sodelovanju z Jugoslavijo, v katerem je med drugim rečeno, da je minister slovenske vlade Franc Razdevšek sprejel avstrijskega generalnega konzula in mu izrazil zadovoljstvo nad razvojem gospodarskih in tujkoprometnih zvez med Slovenijo in sosednimi avstrijskimi deželami. Priporočil pa je večjo udeležbo na raznih velesejmih, zlasti na velesejmu »Alpe-Adria« v Ljubljani, in še več olajšav v mejnem prometu. Predlagal pa je tudi ustanovitev tujkoprometne skupnosti med Slovenijo, Furlanijo-Juljsko krajino in Koroško.

SREČANJE OBEH NEMČIJ

Za danes je napovedano važno pogajanje med prvima ministroma vzhodne in zahodne Nemčije, med Brandtom in Stophom. V Kaselu se je zbralo že 2000 časnikarjev z vsega sveta. Za varstvo obeh vladnih predstavnikov so alarmirali celo vojsko.

Na tem zgodovinskem srečanju, ki je že samo po sebi pozitivno, ne bo prišlo do pravnoveljavnega priznanja vzhodne Nemčije od strani Bonna, pač pa se bodo mogli izboljšati odnosi med obema sorodnima republikama.

Brandt bo predložil Stophu dvajset točk, Stoph tudi približno toliko. Precej jih bo za obe strani nesprejemljivih. Vendar pa je že prvi poskus sprave za Nemce sprejemljiv — za ostali svet pa bomo videli.

Nova sekcija društva izseljencev iz Beneške Slovenije

V Luzernu v Švici so v soboto imeli izseljenci iz Beneške Slovenije pomemben dan: odprli so novo sekcijo okrog 20 članov, ki se bodo tako pridružili ostalim članom Društva izseljencev iz Beneške Slovenije, ki jih je doslej okrog 550. Vseh odsekov v Švici pa je zdaj 14, kateri se bodo kmalu pridružili še novi.

Na otvoritvi luzernške sekcije je prisotne pozdravil najprej predsednik društva Marko Petrič, ki je nato dal besedo g. Tedoldiju iz Luzerna. Ta je na kratko spregovoril o novonastali sekciji. Za njim je govoril o izseljeniških problemih Dino del Medico, odbornik Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije.

Prisotnim pa je nato razložil nekaj važnejših deželnih zakonov socialnega značaja deželni svetovavec Slovenske skupnosti dr.

Štoka, ki je za to priložnost prišel v Švico. Razvila se je nato daljša razprava, v katero so posegli skoro vsi prisotni člani nove sekcije, največ pa je bilo govora o narodnostnem in socialnem dvigu Beneške Slovenije, ki se mora enkrat rešiti zaostalosti, v kateri je sedaj prisiljena živeti.

GLASBENA MATICA - TRST
jubilejna sezona 1969-70

V sredo, 27. maja ob 20.30 v Mali dvorani Kulturnega doma

PRVA ZAKLJUČNA AKADEMIJA

Sodelujejo gojenci-solisti. Na sporedu bodo skladbe za klavir in flavto.

Vljudno vabljeni

Razmišljanja

Igor Tuta: NAŠA STVARNOST

III.

Mislim, da se prav vsi strinjamo, da je prva ustanova, ki lahko veliko, če ne že odločilno vpliva na človekovo zavest, prav šola, kjer se učenec in dijak izgrajujeta v zrelega in odgovornega člana naše družbe in naše stvarnosti.

Kaj je torej z našo šolo, s tisto ustanovo, ki jo je naša država kar dobro definirala: Italijanska šola s slovenskim učnim jezikom. Seveda, ker gre za to, kar gre za jezik, ne pa za duha slovenstva, ki bi ga morali učenci dihati skupaj z abecedo in poštevanke. Pred časom sem slišal, da kar 18 tako imenovanih slovenskih učiteljev in profesorjev pošilja svoje otroke v tuje šole. Ali se točno zavedamo, kaj to pomeni? To je vsaj 180 slovenskih otrok na leto brez slovenske zavesti, Slovenci le toliko, kolikor starši tako hočejo. Kje so tu naši slovenski voditelji? Alarmni zvonec, od katerega bi se morala prav vsa naša etnična skupnost stresti in tudi Ljubljana, če sploh kaj čuti, je kulturna brezbržnost voditelja in učitelja. Kdor je sam teman, luči ne more posredovati drugim in naši otroci rabijo svetlobe, da bodo prav rasli. In mi, kaj pa mi ukrenemo? Zadovoljimo se ob misli, da bodo že naše športne in prosvetne organizacije nadomestile izgubljeno. Toliko že poznam delo po društvih, da vem, pri čem smo in da si od teh organizacij ne smemo pričakovati preveč. Izbijmo

si ta up iz glave. Naša društva so prazna, prazna namreč vseh tistih, ki bi morali biti notri in tu spet mislim na naše učitelje in profesorje in seveda tudi na vse druge, ki imajo sposobnosti in možnost, kaj doprinesti k skupnemu delu. Naš šport pa pozna v glavnem esperantizem žoge. Da me prav razumete, hočem reči namreč, da ne šport ne prosvetno društvo ne moreta tako ohranjati slovenske zavesti ali jo celo graditi, kot to lahko stori primeren pouk v šoli.

Mladi rabimo poleg znanstvenega, tudi drugačnega izgrajevanja. Kdo naj nam to nudi, če šola odpove? Družina morda, tista družina, ki danes marsikje le ima za bolj ali manj urejeno konvencijo družinskih članov? Ali morda naša skupnost kot živ organizem, ki sicer stalno nekaj premleva, a so to največkrat naši stvarnosti tuji ali obrobni in nepomembni problemi? Ali naj to našo zavest rešujeta Cerkev ali partija. Kako poteka življenje v partiji sicer ne vem, vem samo, da njeni fantje v družbi vse preradi udarijo po neslovensko. In še to, do danes nam partija še ni dala zrelega, samostojno mislečega marksista, ki bi s svojo duhovnostjo posredoval duhovnost drugim. Čeprav sem kristjan in prav zato, ker sem kristjan pokoncilske dobe, si želim, da bi kmalu stopil med nas tak odprt in zrel apostol marksizma. Kaj pa rimsko katoliška Cerkev, oziroma, kaj pa

njeni duhovniki? Prav nerazumljivo mi je, kako, da so prav tisti duhovniki, ki so pred in tudi po letu 1945 znali brez strahu dvigniti svoje glave in storiti tako, kot je bilo prav, to tudi proti večkrat zgrešenim ukazom nadrejenih, kako se je mogel precejšen del te duhovščine pod svobodnim soncem in v koncilskih letih tako odtegniti naši manjšini in skupnemu delu. Še bolj mi ostaja stvar nerazumljiva, ko pogledam čez mejo na slovensko duhovno renesanso. Zeleti bi tedaj bilo, da bi novi krščanski veter zapihal tudi pri nas v splošno korist, zakaj kakršnako koli čustva naj kdo goji do rimske Cerkve, nekaj ji mora priznati, to namreč, da se je ta Cerkev po zadnjem koncilu obrnila predvsem k človeku, da mu ohranja svet njegovih vrednot, njegovo etičnost.

In če kaj upam z vso strastjo svoje mladostne duše, je prav to, da bosta naš fant in dekle končno le prišla do svoje duhovnosti v eni ali v drugi svetovnonazorski skupini in tako spet našla izgubljene sanje in veselje do skupnega dela v na novo organiziranem, preurejenem in osmišljenem skupnem oranju po našem Krasu. Prepričan sem celo, da se je ta za nas tako prepotreben proces že začel, počasi in tiho, pa se le nekaj premika, in sicer izven vseh okvirov organizacij in strank in to se mi zdi prav, le te slednje bodo morale znati o pravem času prisluhniti pristnim željam in zahtevam mladim. Tako bi naša mladina na svoji poti k duhovni globini postala s Prešernom v srcu, kot je zapisal Rebula ob STEDU, odprta sočloveku, odprta slovenstvu, odprta zgodovini.

S Tržaškega

Sporazum med Slovensko skupnostjo in SDZ o bližnjih volitvah

Slovenska skupnost in Slovenska demokratična zveza ustanovljata volilno koalicijo, ki bo 7. junija 1970 nastopila na pokrajinskih in občinskih volitvah na Tržaškem (izvzemši v dolinski občini) pod imenom »Skupna slovenska lista — Lista unitaria slovena«. Volilni znak je lipa z dvojezičnim napisom. V posameznih občinah je znak lahko primerno prirejen, primerno krajevnim potrebam in morebitnim širšim povezavam, le napis ostane vedno isti.

Za določanje politike volilne koalicije in za vodstvo dela na skupnih listah izvoljenih predstavnikov ustanovljata Slovenska skupnost in Slovenska demokratična zveza skupni koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo po načelu paritetnega zastopstva posameznih skupin: 3. člani Slovenske skupnosti in 1 član Slovenske demokratične zveze. Na seje, ki jih katera od članic volilne koalicije označi za zelo važne, delegira vsaka skupina po dva člana, po istem ključu kot za navadne seje.

Če v zadevi, ki jo posamezna skupina proglasi zase za izredno važno, v koordinacijskem odboru ni mogoče doseči soglasja, odloča koordinacijski odbor tudi v tem primeru z večino glasov. Vendar tak sklep veže samo na skupnih listah izvoljene predstavnike (ne glede na to, kateri skupini pripadajo) in pa skupine, ki so zanj glasovale, medtem ko imajo skupine, ki z zadevnim sklepom ne soglašajo, pravico tudi do javne kritike in da se na način, ki bi se jim zdel najbolj primeren, distancirajo od tega, kar ne bi smatralo za pravilno.

Na vsaki seji koordinacijskega odbora se določi dan in ura naslednje seje. Tajniki posameznih članic koalicije, po rotaciji, zberejo od posameznih članic predloge za dnevni red, o katerem nato pred sejo obvestijo članice. V izrednih in nujnih primerih lahko skliče sejo in ji določi dnevni red vsaka članica koalicije. Sejam predsedujejo izmenično predstavniki posameznih skupin, v kolikor se soglasno ne sklene drugače. Na skupnih listah izvoljeni predstavniki v raznih samoupravnih javnih organih (občine, pokrajina), o katerih delu se na posamezni seji odloča po potrebi, prisostvujejo tisti seji s pravico besede in glasa, v kolikor se seje ne udeležijo že kot predstavniki svoje skupine. Koordinacijski odbor lahko povabi na posamezne seje tudi strokovnjake za posamezna vprašanja.

Koordinacijski odbor je pristojen tudi za vodstvo dela tržaškega občinskega svetovavca, med-

tem ko se predstavniki Slovenske skupnosti obvezujejo, da bodo predlagali in glasovali za kooptacijo predstavnika tržaške Slovenske demokratične zveze v že obstoječi odbor, ki so ga ustanovile Slovenska skupnost, Slovenska levica in goriška Slovenska demokratična zveza za vodstvo dela deželnega svetovavca.

Za izvedbo in organizacijo volitev ustanovljata Slovenska skupnost in Slov. demokratična zveza skupni volilni odbor, v katerega delegira Slovenska skupnost 6, Slovenska demokratična zveza pa 2 člana. Volilni odbor skrbi za sestavo in vložitev kandidatnih list, za volilno propagando, zbira potrebna finančna sredstva in z njimi razpolaga, vse po smernicah, ki jih določi koordinacijski odbor. Njegova funkcija preneha z izvedbo volitev in najkasnej do 30. junija predloži koordinacijskemu odboru v odobritev poročilo o svojem delu in svoj finančni obračun.

„Prisega opolnoči“ pri Sv. Ivanu

V nedeljo je gostovala v našem Marijinem domu dramska skupina iz Doberdoba z igro Marice Komanove »Prisega opolnoči«. Nad 30 mladih igralcev se je zvrstilo na odru. Občudovali smo res lepe scene in kulise, ktere so pripeljali s seboj. Udeležba je bila prav dobra. Mlade igralce so poslušalci nagradili z burnim ploskanjem. Zeleli bi, da bi se dramska skupina iz Doberdoba kmalu spet vrnila med nas.

Dopoldne pa so pri Sv. Ivanu, in sicer na pročelju nekdanjega svetoivanskega Narodnega doma, obnovili spominsko ploščo, posvečeno padlim v narodnoosvobodilni vojni. K prejšnjim imenom so dodali še nekaj novih, ki prej niso bila znana. Pri slovesnosti sta govorila Vladimir Kenda in Arturo Calabria, prvi v slovenščini, drugi v italijanščini. Kriški pevski bor »Vesne« je zapel nekaj pesmi, gledališki igralec Danilo Turk pa je recitiral nekaj župančičevih pesmi.

Pobudo za obnovitev spominske plošče je dalo društvo »Škamperle«, kar je vse pohvale vredno. Marsikoga, ki se je udeležil slovesnosti, pa so le nekoliko motila določena izvajanja italijanskega govornika, ker se je ta dal zavesti od volilnega vzdušja in neposredno iskal glasove za določeno italijansko stranko.

Svetoivančan

Alojz Rebula v krožku za kulturo in umetnost

Evropsko federalistično gibanje v deželi Furlaniji - Julijski krajini priredi v soboto, 23. t. m., v Trstu študijsko zborovanje o temi: »Pomen obmejnih dežel v evropski kulturni stvarnosti: vloga Trsta«.

Študijsko zborovanje bo v veliki dvorani Krožka za kulturo in umetnost, trg Verdi, 1 in se bo začelo ob 16. uri. Prvo predavanje bo imel podpredsednik Evropskega gibanja poslanec Vittorio Badini Confalonieri. Drugo predavanje bo imel profesor tržaške univerze Bruno

Maier o položaju tržaške literature v 19. stoletju.

Ob 18.15 pa bo razprava ob okrogli mizi, pri kateri bodo sodelovali pisatelji Stelio Crise, Stelio Mattioni in Alojz Rebula.

Naše bralce opozarjamo zlasti na sodelovanje našega pisatelja Rebule, ki bo verjetno prvič nastopil pred italijansko publiko in tudi prvič sodeloval v debati skupno z dvema drugima italijanskima pisateljema.

Pisma uredništvu

Spoštovano uredništvo!

Dovolite, da se v zvezi z listo, katero bomo volili Slovenci v devinsko-nabrežinski občini, oglasim kot navaden človek iz ljudstva. Rad bi povedal, da sem v resnici zadovoljen, da pri nas nastopajo skupaj »Slovenska skupnost«, »Slovenska demokratična zveza« in »Slovenska levica«. Prav zaradi te zadnje sem se ojunčil in Vam pošiljam to pismo. Vedno sem bil levičar in istočasno tudi narodnjak; zato sem tudi vedno volil slovensko listo. Ne morem pa tajiti, da sem vedno želel, da bi mogel dati svoj glas kandidatu levičarju. Odkar je bila ustanovljena »Slovenska levica«, sem bil prepričan, da bo prišlo do skupnega nastopa in da bom lahko volil kandidata, ki mi je pri srcu. Zdaj se je to uresničilo in moram priznati, da sem bil potolažen, ko sem zvedel, da bo v znaku naše liste tudi rdeči ragelj »Slovenske levice«. Dovolite mi, da čestitam vsem možem, ki so bili tako modri; saj v devinsko-nabrežinski občini nas ni malo, ki bomo volili »Skupno slovensko listo« prav zaradi tega, ker nastopa tudi z rdečim nageljnom.

Obilo uspeha!

Levičar (sledí podpis)

Nabrežina, 18.5.1970.

KONCERT ORGANISTA HUBERTA BERGANTA

V ponedeljek zvečer je tržaški sedež Italijanske radiotelevizije priredil koncert novogoriškega organista prof. Huberta Berganta v cerkvi v ulici S. Anastasio. Izvajal je skladbe slovenskih skladateljev Premrla, Ramovša, Vrabca in Vremšaka. Ivajana dela so bila pri nas večinoma neznana in tri skladbe so celo doživele prvo izvedbo, zato je čudno, da se tega zanimivega koncerta ni udeležilo še več ljubiteljev lepe glasbe. Kot je bilo pričakovati, je Bergant podal vse skladbe z gotovostjo in dovršenostjo. Znal pa je biti prepričljiv tako pri izvedbi prvih slovenskih posvetnih orgelskih skladb Sama Vremšaka kot tudi modernih glasbenih tekstov Primoža Ramovša.

PREBIVALSTVO V FURLANIJU-JULIJSKI KRAJINI

Stalno prebivalstvo v Furlaniji - Julijski Benečiji narašča. V prvih desetih mesecih lanskega leta se je povečalo za tri tisoč 237 ljudi. Ob koncu leta 1968 je znašalo celotno število stalnega prebivalstva 1.225.894 ljudi in je naraslo do konca oktobra lani na 1 milijon 229.131. V pordenonski pokrajini je znašalo to povečanje dva tisoč 422 ljudi, v goriški pokrajini 941, in v videmski 854.

Toda v tržaški pokrajini se je število stalnega prebivalstva v istem času zmanjšalo za 980 ljudi. Te razlike so posledice različnih demografsko-socialnih in gospodarskih razmer v širih pokrajinah naše dežele. V tržaški pokrajini je bilo v istem razdobju 957 več smrtnih primerov kot rojstev.

V omenjenih desetih mesecih lanskega leta se je priselilo v deželo 1254 ljudi več, kot se jih je izselilo.

Razporeditev prebivalstva v Furlaniji-Julijski Benečiji je naslednja: v videmski pokrajini živi 524.406 prebivalcev, v tržaški pokrajini 306.048, pordenonski 256.541 in v goriški 142.136.

STAVKOVNO GIBANJE

V torek je bila napovedana tudi za Gorico splošna stavka vseh uslužbencev. Kljub napovedi sindikatov, da se delo prekine, je imela Gorica običajno lice. Vse trgovine in javni lokali so poslovali kot običajno. V večini šol se je pouk nadaljeval kot vsak dan. Tudi promet ni bil prekinjen.

V tovarnah in večjih obratih so seveda delavci po večini stavkali. Za petek in soboto je na sporedu sindikatov stavka profesorjev na višjih srednjih šolah. Kot kronisti beležimo, da ni veliko zanimanja za to stavko, zlasti ne med slovenskimi profesorji, ki so za svoje zahteve stavkali že prejšnjo sredo. Italijanski profesorji pa so na nekaterih šolah podali izjavo proti stavki, češ da predstavlja že politično in ne več socialno gibanje v prid stanovskim razredom.

Doberdob OBČINSKI KANDIDATI

Tudi v doberdobski občini sta vloženi, kot v Sovodnjah in v Števerjanu, dve listi za volitve občinskega sveta. Vsaka od obeh, to sta lista občinske enotnosti in slovenska lista z lipovo vejico, sta predložili, po dvanajst kandidatov. Na prvi je nosilec dosedanji župan Andrej Jarc z večino dosedanjih svetovavcev. Na drugi listi pa je na prvem mestu dr. Maks Gergolet. Med kandidati je tudi dosedanja svetovavka Marija Ferletič, ki kandidira tudi v pokrajinski svet.

ZA DOBRO ŠOLO

Na slovenski osnovni šoli v ulici Rancaccio so letos nameščene tri učne moči. V začetku šolskega leta sta poučevali le dve učiteljici. Na pritisk javnosti in tudi po uvidevnosti šolskega skrbnika je bila sredi leta poslana na to šolo še ena učiteljica, da pouk zadovoljivo poteka. Nastavljena je pa bila le za eno leto. Zato so poslali pred dnevi starši otrok, ki obiskujejo to šolo, posebno vlogo na šolsko skrbništvo z upravičeno prošnjo, da ostanejo tudi prihodnje šolsko leto tri učiteljice na tej osnovni šoli. Zahteva staršev je tem bolj upravičena, ker bo prihodnje leto vpisanih več otrok.

Vsa naša javnost upa, da bo šolski skrbnik ugodil tej želji in samo po sebi umevni zahtevi.

Trinkov koledar za leto 1970

V Gorici je izšel tudi za letošnje leto Trinkov koledar, ki ima zdaj že precejšnjo tradicijo. Uredil ga je, kakor vsako leto, profesor Rado Bednarik, ki ga je tudi izdal v samozaložbi. Koledar je posvečen, kot že ime pove, Beneški Sloveniji in njenim prebivavcem. Sestavki v njem obravnavajo folklorne, kulturne, pa tudi gospodarske in socialne probleme tamkajšnjega prebivalstva, posebna pozornost pa velja raziskavanju dela in literarne zapuščine pokojnega msgr. Ivana Trinka. Ravno ti koledarji so nam že precej natančno osvetlili njegov literarni in človeški lik.

Daljši članek o Trinku objavlja v letošnjem Trinkovem koledarju Jožko Kragelj, pod naslovom »Iz Trinkove zapuščine«. V njem obravnava razne rokopise, ki jih je lani našel v literarni zapuščini na njegovem domu. Med njimi sta dve pesmi, ki ju tudi objavlja. Prva je priložnostne narave, z naslovom »Voščilo« in je bila namenjena neki gospodični izmed Trinkovih znancev, druga pa je himna večerni

Od skupine sovodenjskih volivcev smo prejeli sledeči dopis:

»V zvezi z bližnjimi občinskimi volitvami moramo opozoriti našo javnost na nezrelo ravnanje nekaterih vodilnih mož v naši občini. Doslej je izrazilo slovenska, toda do kdaj bo tako ostala je vprašanje, če bodo nekateri možje še nadaljevali z ozkosrčno politiko.

Zato tudi ne štejemo za dovolj nepristransko pisanje slovenskega dnevnika samo o listi »Občinske enotnosti«. Vodilni možje te liste so namreč odklonili predlog nosilcev Slovenske liste z znakom lipove vejice, da bi se vsi Slovenci v tej občini združili ne glede na politično mnenje ter prevzeli upravo občine v splošno korist vseh občanov.

Ali bo res potrebno čakati, da se bomo Slovenci v Sovodnjah združili šele takrat, ko nam bo voda že tekla v grlo?

Skupno delo bi prineslo več koristi.

Brali smo o uspehih dosedanje uprave. Res so, a lahko bi bilo še boljše. Glede davkov v sovodenjski občini je na primer znano, da so prav tu zelo visoki in da se dosedanji upravitelj nimajo pri tem kaj dosti hvaliti.

Tudi ceste, zlasti tiste, ki jih po večini uporabljajo kmetje, so v še zelo poraznem stanju. Omenimo le »lazno pot«, ki jo uporabljajo tudi tovornjaki za prevažanje gramoza iz Soče.

Krščansko in narodno čuteči Slovenci so postavili, zaradi nerazumevanja želje po skupnosti, svojo kandidatno listo. Nosilec je poznani domačin Edvin Kovic, predsednik neposrednih obdelovalcev zemlje. Kdor ga pozna, ve, kako se je trudil, da dobe kmetovalci cenena gnojila in škropila. Drugi kandidati so še Karlo Batistič — Matijev, ki ga vsi poznamo za značajnega moža. Iz Sovodnj so še kandidati: Peter Tomšič, Julij Ožbot in Mirko Hmeljak.

Na slovenski listi je tudi dosti mladih slovenskih mož in fantov, ki so trdno odločeni voditi boj za naše pravice v tem kraju:

zarji, z naslovom »O zapadu«. Mišljen je seveda zahod. Kragelj objavlja tudi nekaj značilnih pisem, ki jih je dobival Trinko od znanih in neznanih ljudi, med njimi voščilno pismo neke Beneške Slovenke.

Albert Rejec je prispeval članek o izseljeniških in gospodarskih problemih Beneške Slovenije v sedanosti. To je pravzaprav že bolj temeljita razprava kot članek in predstavlja najvažnejši prispevek letošnjega Trinkovega koledarja. Nekaj člankov obravnava jezikovna vprašanja, tako na primer članek »Lepota našega jezika«. Precej pa je tudi člankov, ki se ukvarjajo z etnografskimi vprašanji Beneške Slovenije in ti so za marsikoga še posebno zanimivi. Eden teh člankov ima naslov »Odkod prihajajo imena nekaterih naših vasi«, a je na žalost napisan brez pravih etimoloških raziskav. Zadovoljuje se s površno, zgolj fonetično razlago vaških imen. Koledar prinaša tudi več spisov oziroma pravljic v narečju ter je lepo ilustriran s fotografijami in risbami.

Iz Goriške**Pred volitvami v Sovodnjah**

za Peč Florenin Ivo; za Gabrje Pipan Joško in Černic Branko; za Rupo Kovic Ivan in Durcic Zarko; za Vrh Devetak Remo in Černic Marjan.

Naše volivce pozivamo, naj se odločijo za Slovensko listo z lipovo vejico, to je za listo, ki ni podrejena nobeni italijanski stranki, marveč ji gre le za načela naših prednikov.«

— o —

Števerjan**POROKA**

V soboto dopoldne sta se poročila v farni cerkvi v Števerjanu gdč. Sonja Maraž in g. Slavko Bednarik. Nevesta izhaja iz ugledne posestniške družine v Števerjanu. Znana je kot vneta prosvetna delavka in pevka. Ženin pa je sin profesorja Bednarika iz Gorice.

Za to priložnost so nevestine družice, ob sodelovanju šolskih sester, lepo okrasile cerkev, ki so jo številni ugledni povablenci in gostje popolnoma napolnili. Domači župnik Simčič je v prisrčnem nagovoru med mašo podčrtal globoki pomen krščanske zakonske zveze. Na koru je cerkveni zbor ubrano prepeval vodvodstvom dirigenta Klanjščka.

Po cerkvenem opraviu je bila prirejena zakuska v farni dvorani za pevce in društvenike. Nato so se gostje odpeljali na ženitnino v Rupo. Navzoči so bili poleg sorodnikov tudi številni predstavniki prosvetnega in javnega življenja obeh narodnosti, med njimi tudi pokrajinski tajnik krščanske demokracije dr. Cian in domači župan Klanjšček.

Mlademu paru želimo dosti sreče na novi življenjski poti!

ZADNJE PREDAVANJE

Slovensko katoliško akademsko društvo v Gorici bo v četrtek zaključilo ciklus predavanj o sodobnih problemih slovenske kulture. Kot zadnji predavatelj bo govoril profesor Edvard Kocbek iz Ljubljane o temi »Eros in seksus«. Znano ime pesnika in pisatelja Kocbeka ter izredna tematika predavanja, bosta gotovo provabila veliko število naših izobražencev in dijakov k temu zadnjemu kulturnemu srečanju v mali dvorani Katoliškega doma v četrtek ob 20.30.

KULTURNI VEČER

V četrtek zvečer ob 20.30 je pripravil klub Simon Gregorčič večer v proslavo 25. obletnice junaškega odporništvaja proti naci-fašizmu.

Po uvodnem govoru so dijaki recitali razne priložnostne deklamacije in predstavili na odru prizor »Bodimo ljudje«, ki ga je sestavil dijak Igor Komel.

Obenem je v dvorani odprta tudi razstava raznih dokumentov iz časov osvobodilnih bojev na Goriškem.

IZ KANALSKE DOLINE**ZAČETEK VOLILNE KAMPANJE V OBČINI NABORJET - OVČJA VES**

Slovensko ljudsko gibanje bo začelo volilno kampanjo v občini Naborjet - Ovčja ves v nedeljo, 24. maja, s shodom, ki bo ob 10. uri v Ukvah. Zborovanje bo odprl deželni poslanec dr. Drago Štoka.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Revija „Nova pot“

Najnovejša 10. do 12. številka revije »Nova pot«, ki jo izdaja kot svoje glasilo Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov v Sloveniji in ki spada med resnično kvalitetne katoliške publikacije, prinaša med drugim poročilo o zadnjih študijskih dneh v Dragi, v sestavku z naslovom »Slovenci v zamejstvu«, ki ga je napisal Janez Korošec. Članek obsega šest strani, od tega so posvečene študijskim dnevom v Dragi dobre tri strani. Člankar precej obširno in izčrpno poroča o posameznih predavanjih, pričemer se mu je posrečilo, da je dobro podal misel vseh predavateljev. Tako na primer piše v zvezi s predavanjem zgodovinarja univerzitetnega profesorja dr. Franca Zwittera, podajajoč njegovo misel: »Usodna napaka, ki je zadajala hude udarce Slovincem že v stari Avstriji in v Jugoslaviji, zlasti pa med zadnjo svetovno vojno in kasneje, je bilo dejstvo, da se narodnost izrablja kot sredstvo za neko idejo, najsi bo to klerikalizem, socializem, komunizem, jugoslavizem, internacionalizem, ki ga vrhu tega Slovenci še pojmujejo popolnoma napačno. Zaradi tega idejnega univerzalizma zaidejo množice večkrat v čisto tujerodne vrste. Velika nevarnost grozi tudi od komercializma, ki bi žrtvoval za življenjski standard kar vse, najprej pa narod. Narod je neprecenljiva vrednota zase, ne pa sredstvo za druge namene.«

Številka se začena z jubilejnimi besedami ob dvajsetletnici Cirilmetodijskega društva. Za isto priložnost je napisal Stanko Cajnkari članek »Kaj bi radi povedali?«, v katerem se dotika še ne čisto urejenih odnosov med duhovniki, ki so člani Cirilmetodijskega društva, in cerkvenim vodstvom. V članku tudi opisuje, kako je prišlo do ustanovitve društva. Franc Perko piše o bodočnosti društva, prispeval pa je tudi razpravo »Novi tokovi v pokoncilski Cerкви«. Z delovanjem društva se ukvarjajo še nekateri drugi članki. Marko Dvoržak pa končuje v tej številki svojo dolgo in zanimivo razpravo »Poizkus orisa

križarskega gibanja«. To gibanje je odigralo, kot znano, v času med obema svetovnima vojnama v slovenski kulturi in javnem življenju veliko vlogo. Ivan Zelko zanimivo poroča o romanju slovenskih duhovnikov k Blatnemu jezeru, k razvalinam cerkvà in gradov nekdanje države slovenskih knezov Pribine, Kocla in Braslava. Etbin Bojc obuja spomine na polpreteklost Kočevja in v drugi razpravi poroča o zgodovini šolstva v kočevskem okraju, ob stoletnici šolske reforme. Pri tem polemizira z dr. Vladom Schmidtom, ki je v svoji knjigi omalovaževal vlogo katoliške Cerkve v razvoju šolstva na Slovenskem. Med ostalimi številnimi in zanimivimi prispevki naj omenimo samo še razmišljanje Cirila Podržaja pod naslovom »Samotni sprehodi«. Nekaj je tudi prevodov in poročil o tujih katoliških mislecih. Na koncu najdemo knjižne ocene in razna poročila.

MEDNARODNA OKROGLA MIZA O BODOČNOSTI MEST

Italijansko-ameriško združenje iz Furlanije-Juljske krajine priredi v soboto, 23. t. m., v Trstu ob 16. uri v veliki dvorani Trgovinske zbornice, ul. S. Nicolò 5, srečanje ob okrogli mizi o temi: »Problematika mest v bodočnosti.«

Z referati sodelujejo: prof. Maxwell Lehman, docent na univerzi v New Yorku, prof. arh. Edvard Ravnikar, profesor na fakulteti za arhitekturo v Ljubljani, prof. Valerio Selan z univerze v Macerati in prof. arh. Luciano Semerani, docent za urbanistiko in arhitekturo na univerzah v Trstu in Benetkah.

PROSVETNO DRUŠTVO »PRIMOREC« - TREBČE

V soboto, 23. maja ob 20.30 v Ljudskem domu v Trebčah nastop gojencev šole Glasbene Matice iz Trebč. Na soredu bodo skladbe za klavir, violino, harmoniko, kitaro, trobento in mladinski pevski zbor.

Vljudno vabljeni

Alojz Rebula: „Krščanska avantura“

Franciškska založba »Naše tromostovje« v Ljubljani je izdala v brošuri predavanje pod naslovom »Krščanska avantura«, ki ga je imel pisatelj Alojz Rebula v fari Marijinega oznanenja v Ljubljani 13. januarja letos. Elegantna brošura, za katero je napravil osnutek ovitka inženir arhitekt Miro Homšak, šteje 30 strani in prinaša na koncu na dveh straneh povzetek predavanja v francoščini.

Kot je naznanjeno na notranji strani zadnje platnice, sta v pripravi dve nadaljnji brošuri te vrste in sicer razprava primarija dr. Jurija Zalogarja »Kaj ima Mahatma Gandhi povedati nam« in razprava prof. Edvarda Kocbeka »Eros in seksus«. Vsa ta predavanja in knjižice so namenjena študentom in mladim intelektualcem na splošno. V njih obravnavajo ugledni kulturni delavci in strokovnjaki posamezne življenjske probleme, ki najbolj zanimajo današnje študente in

mlade izobražence. Na leto bo izšlo — kot navajlja založba »Naše tromostovje« — deset takih knjižic. Predavanja za študente v fari Marijinega oznanenja v Ljubljani imajo že tradicijo. Uvedel jih je spomladi leta 1954 dr. pater Roman Tominec, ki jih je potem vodil in koordiniral do maja 1968, torej celih 14 let. Zadnji čas so študentje, ki hodijo k tem predavanjem, vse pogosteje želeli, da bi vsaj nekatera predavanja tudi natisnili, da bi jih mogli brati ne le tisti, ki so jih slišali, ampak tudi tisti, ki iz tega ali onega razloga ne mirejo k tem predavanjem.

V začetku brošure je predstavljen Alojz Rebula s kratkim življenjepisom. V predavanju pa nam pisatelj, ki se je v lastnih življenjskih izkušnjah prikopal do izredno globokega pojmovanja in doživljanja krščanstva, razlaga, zakaj je danes krščanstvo ravno tako aktualno, kakor je bilo za ljudi v prvih stoletjih po Kristusu, ker je namreč ravno tako potrebno človeku kot vodilo in razsvetljenje na njegovi poti skozi labirinte in strahote modernega časa.

»Z eno besedo: v primeri s položajem, v katerem se je nahajal kristjan pred sto leti, kaj šele v kakšnem XV. ali IV. stoletju, je danes kristjan v marsičem privilegiran. Privilegiran je tudi v novem doživljanju svojega krščanskega poklica. Od ideološke zmizli Silaba ga je Duh sprovedel v binčno pomlad Vatikanu II. Danes mu je dano videti, kako izginja z neveste Križanega prikupni absurd škrlata. Kako Cerkve zori v novo čistost Besede prav tam, kjer je izgubila vse. Kako tudi v glavah hierarhije prihaja do spoznanja, da krščanstvo v svojem bistvu ni disciplina, ampak ljubezen. In vendar. pot za Kristusom ni postala idila in vera vanj ni nehala biti avantura. Sicer ne bi bil Kristus blagoroval prav nas, ki za razliko od njegovih poslušalcev verjamemo, pa ga nismo videli«, piše Alojz Rebula.

Meditiranje o globinah krščanstva

Pastoralna revija »Cerkev v sedanjem svetu«, ki jo izdajajo slovenski škofje in katere glavni urednik je Štefan Steiner, izhaja že četrto leto. V tem času je veliko napravila za uresničenje sklepov drugega vatikanskega cerkvenega zbora in za splošno prenovitev verskega življenja na Slovenskem. Namenjena je seveda predvsem duhovnikom, a tudi izobraženim katoliškim laikom.

Kot navadno vsaka številka je tudi ta, 3.-4. številka, posvečena v glavnem enemu izmed važnejših problemov dušnopastirske službe. Ta številka obravnava v večini svojih prispevkov oznanjevanje božje besede. Uvodnik pod naslovom »O božji besedi« je napisal Stanko Cajnkari. V njem je rečeno med drugim: »Evangelij je samo tedaj blagovest, če je pravo božje sporočilo, dobrohotno, usmiljeno in zvesto. Pravična zgodovina oznanjevanja božje besede bi nam mogla postreči z dolgo vrsto idej, ki so se vtihotapile v oznanjevanje božje besede, a so bile prav hude človeške zmote. Beseda svetega pisma, ki so jih govorniki navajali, so bile sicer vzete iz svetih knjig, razlage pa so bile vse preveč človeške in usuznjene oblasteljnosti. Kdor vtihotaplja svoje ozke nazore v razlago božje besede, potvarja Kristusov evangelij in

škoduje božji Cerкви. Če hoče biti govornik zvest oznanjevalec, mora neutrudno iskati pravi smisel svetopisemskih besed. Tega pa ne bo našel brez neprestanega meditiranja o globinah krščanstva, o veličini učlovečenja in o nedoumnosti božji ljubezni.«

Štefan Steiner je napisal razpravo »Oznanjevanje božje besede — nujno sredstvo odrešenja«, v kateri naglašja misel, da se po oznanjevanju srečata Kristus in človek. Valter Dermota piše o »Krizi in obnovi oznanjevanja božje besede«, Jakob Laura o »Svetem pismu in oznanjevanju božje besede«, Miha Žužek o sodobnih oblikah oznanjevanja, Peter Golob o pridigah, Rafko Valenčič o oznanjevanju božje besede in zakramentih in Jože Smej o »Opravilu božje besede«.

Štefan Steiner objavlja odgovore na anketo »Kaj pravijo v letu 1970 slovenski študentje o pridigi«. Marijan Smolik piše o novih velikonočnih obredih — krstu in vigiliji, Albert Metlikovec pa o katehezi in novih veroučnih knjigah na Poljskem. V rubrikah na koncu najdemo razne zanimive članke in recenzije novih knjig, pa tudi dopis Rafka Vodeba iz Rima. Objavljen je tudi seznam vseh verskih listov, ki so lani izhajali v Sloveniji. Bilo jih je 23.

NE BO SE MU POSREČILO

Ravnatelj jetnišnice Sing Sing je nahrulil enega izmed jetnikov: »Odkar ste pri nas, ste se dali že štirikrat operirati. Začelo se je s slepičem, nadaljevalo se je z mehurjem, nato z mandlji in zdaj ste nalašč povzročili nesrečo pri delu in si dali odrezati levo nogo. Če si morda domišljate, človek, da se boste na ta način po obrokih iztihotapili od tu, se prekleto motite!«

B. Stanislavu Škrabcu v spomin

V nedeljo, 24. maja, bo na goriški Kostanjevici ali Kapeli pomenljiva kulturna slovesnost. Delavni Klub starih goriških študentov bo ob 11. uri odkril spominsko ploščo p. Stanislavu Škrabcu, enemu naših in evropskih največjih jezikoslovcev.

Spominska plošča je vzidana pri vходу v frančiškanski samostan, kjer je Škrabec 42 let živel in pisal svoje znamenite učenjaške razprave. Spominski govor bo imel vseučiliški profesor Bezljaj iz Ljubljane.

Naj sledi kratek oris njegovega življenja in dela.

Stanislav Škrabec se je rodil 7. januarja 1844 v Hrvači pri Ribnici. Po maturi je stopil v frančiškanski red in je bil leta 1867 posvečen v mašnika. Naslednje leto so predstojniki postavili darovitega novomašnika za profesorja na frančiškanski gimnaziji v Novem mestu.

Že tu je pokazal svojo globoko jezikoslovno znanje, s katerim se je bavil že kot višješolec. Za izvestje novomeške gimnazije je napisal leta 1870 naravnost prodorno razpravo »O glasu in naglasu našega knjižnega jezika v izreki in pisavi«. Vsi strokovnjaki so ob njej priznali mladega frančiškana Škrabca za učenjaško osebnost. Profesor Ramovš je nekje zapisal, da bi moral vsak izobražen Slovenec poznati to razpravo. Škrabec je s svojimi odkritji postal oče slovenske fonetike.

Leta 1870 je odšel študirat na graško vseučilišče. Že po treh letih je z odliko položil izpite iz slovanske in klasične filologije. Nato so ga predstojniki poslali v samostan na naši Kostanjevici. Tu je do izbruha prve svetovne vojne poučeval na redovni gimnaziji klasične jezike, slovenščino in nemščino. Tu je pisal, znanstveno deloval in urejeval Cvetje z

vrto sv. Frančiška in njih evropsko znane platnice skozi 42 let.

Prebival je v obširni sobi, kjer je imel nekaj kosov samostanskega pohištva, zato pa polne omare in mize knjig, da se ti je zdela njegova celica kot velika knjižnica. V samostanu je vedno prvi vstajal. Najprej je hitel v cerkev, kjer je opravil službo božjo in dolgo premišljeval. Nato je sledil pouk v šoli, potem se je do skromnega obeda zakopal v knjige in pisanje. Med obedom se je rad duhovito pogovarjal s sobrati. Po kosilu zopet v celico, ki jo je najprej sam pospravil, nato je sedel k delu. Ob štirih popoldne ga je zvonec poklical k skupni molitvi. Po večerji je odhitel spet k svojemu delu in je šele v pozni nočni uri kot zadnji v samostanu ugasnil luč.

Duhovno življenje, šola in študij so se vrstili po natančnem urniku. Prva leta je Škrabec na Kostanjevici pripravljaval obširne znanstvene razprave, ki so pa bile tako znanstveno na višku, da jih niso mogli objaviti ne tedanje Novice ne goriška Soča in niti ne Letopis Matice Slovenske.

Sam pravi, da je sklenil nobenemu listu več ponujati svojih spisov. Pa je prišel na »ribniško« misel, da jih bo priobčeval na platnicah verskega lista »Cvetje«, ki ga je od pete številke leta 1880 dalje urejeval. Ta slovenski verski mesečnik, namenjen tretjerednikom, je imel tri tisoč naročnikov. Med temi večino filoloških fakultet po vsej Evropi, seveda prav zaradi Škrabčevih znanstvenih člankov na zelenkastih platnicah. Tako je postalo »Cvetje z vrto sv. Frančiška« ljudsko-verski mesečnik za slovenske tretjerednike, po platnicah pa visoka znanstvena revija za učeni svet. Tu so si sledile razprave o naši

fonetiki »deblslovju, izreki, skladnji jezika. Znal je tudi polemično pisati, a vedno znanstveno tako, da je prejemal od največjih strokovnjakov dragocena priznanja.

Škrabec je napisal tudi razprave o mednarodnem brzopisju in mednarodnem jeziku »evlalija«.

Leta 1915 so vojni topovi pretrgali to plodno delo. Že priletni pater je silno žalosten zapustil Gorico zvečer 28. novembra. Pustiti je moral v samostanu bogato knjižnico in marsikateri rokopis. Še z desetimi sobrati se je podal v frančiškanski samostan v Ljubljano. Tu je začel urejevati svoje zbrane spise, ki jih je izdala Leonova družba. Napadla ga je tudi bolezen in je kljub skrbni postrežbi začel vidno hirati. 6. oktobra 1918 je še pisal opombe k svojim delom, zvečer pa mu je roka omahnila za vedno.

Tako je bilo življenje in delo skromnega frančiškana, a učenjaka velikana, patra Stanislava Škrabca. V nedeljo se poklonimo njegovemu spominu.

r. b.

— o —

Iz Gorice

DIJAŠKA PRIREDITEV

Dijaki slovenske enotne srednje šole v Gorici in učenci osnovnih šol vabijo ob 25-letnici obnove slovenskih šol na PRIREDITEV, ki bo v nedeljo, 24. maja, ob 16.30 v Katoliškem domu v Gorici. Napovedovali bodo dijaki trgovskega zavoda.

OBVESTILO

KASTA obvešča, da bo rednja odborova seja v torek, 26. t. m. ob 20.30 v Kulturnem domu.

Sodobno kmetijstvo

Sečnina v vinogradu

Med dušičnimi gnojili se čedalje več uveljavlja sečnina. Spada med najbolj koncentrirana dušična gnojila, ki vsebujejo povprečno 45 odst. dušika. Pri tem pa zavzema manj prostora kot npr. amonijev sulfat. Sečnino dobimo v kristalih in je zelo obstojna. V vodi je dobro topna. Tudi cena ni pretirano visoka.

Sečnino uporabljamo za dognojevanje v trdi obliki ali pa raztopljeno v vodi. Če je zemlja dovolj vlažna, se sečnina z delovanjem bakterij razmeroma zelo hitro spremeni v za rastlino dostopno obliko (že v enem dnevu). Pri nizkih temperaturah pa to traja več dni. Najboljša doba za dognojevanje s sečnino je od 15. maja do začetka junija.

Navadno uporabljamo sečnino za gnojenje na list, to pomeni v obliki škropila. Gnojenje na list je zelo priporočljivo, ker rastlina sprejema dušik tudi preko lista (kutikularna resorpcija). Sečnino lahko uporabljamo samostojno ali skupaj s protizajedalskimi sredstvi, z organskimi fungicidi (npr. Aspor). Koncentracija znaša navadno 0,25 - 0,5 odst. Sečnina vpliva ugodno na splošno zdravstveno stanje trte, posebno na rast listov. Ti se hitro razvijajo in dobijo temno zeleno barvo, kar pomeni, da deluje asimilacija v povečani meri. Škropljenje s sečnin-

sko raztopino se zlasti dobro odraža na trtah, ki so poškodovane od majskega hrošča.

Najbolj racionalno je škropljenje skupaj z organskimi fungicidi, ker pri tem ni ponovnih stroškov za škropljenje reakcij. Bakreni pripravki pa za takšno mešanje niso primerni.

Omeniti želimo, da je sedaj sploh čas gnojenja z dušikom in da ne gre z njim več odlašati.

— o —

PRAVOČASNO VARSTVO RASTLIN

Varstvo rastlin je sicer v zadnjih letih napredovalo tudi pri nas, kljub temu so izgube in napake še velike, ker ni vedno pravočasno in pravilno. Glivične bolezni povzročajo v vinogradništvu največ škode in sicer peronospora, oidij vinske trte in siva grozdna plesen. Dobro bi bilo se nasloniti na prognoistično protiperonosporno službo Slovenije, sicer za navodila, ki veljajo za Primorsko in pa na pospeševalno službo, ki je vnaši deželi poverjena opazovališčem za rastlinske bolezni. Pravočasno posvetovanje s strokovnjakom daje največ jamstev za uspešno varstvo rastlin. Težje je pri virusnih boleznih. Te je treba hitro ugotoviti, da bi preprečili prenašanje virusov na zdrave rastline.

ZLATI PUJSKI, TODA POZOR!

Praščereja je zaključila prejšnje leto s precej ugodno bilanco. V začetku leta 1969 so bile cene za kg žive teže sicer razmeroma nizke (420 lir za prašiče od 125-160 kg), pozneje pa so cene zaradi ugodnih tržnih razmer vedno bolj naraščale in dosegle v začetku decembra 570-580 lir za kg. Manjše povpraševanje je v drugi polovici decembra sicer vplivalo na cene, toda položaj se ni bistveno spremenil. Povprečna cena je bila v letu 1969 okoli 470-475 lir za prašiče s 125-160 kg teže in okoli 544 lir za težje prašiče.

Tudi v tem začetnem razdobju so se cene precej dobro držale in sicer okoli 515-530 lir za kg. Takšno nihanje ostaja v normalnih okvirih dogajanja na tržišču, res pa je tudi, da so bili kupci nekoliko previdni, če je kazalo, da bodo cene poskočile.

Položaj v Italiji odraža stanje v državah EGS, posebej razmer v Nemčiji, na Holandskem in v Belgiji. Tam so bile cene precej visoke. Zabeležiti pa gre tudi dejstvo, da se je delež svinjskega mesa v italijanski industriji precej povečal, ker se je povečalo tudi povpraševanje. Pa tudi izvoz je potekal zelo ugodno. Visoke cene si torej razlagamo s tem, da je povpraševanje presehalo ponudbo.

Uvajanje manj mastnih vrst pa daje upati, da se bo povpraševanje še povešalo. Treba je torej resno misliti na preusmeritev italijanske proizvodnje, posebno ker ni pričakovati, da bodo razmere na tržišču ob koncu tekočega leta tako rošnate kot v preteklem letu.

Začutil je njeno telo na svojem, prsi so bile oprte ob njegova prsa, da je čutil njihovo obliko. Njene ustnice so bile mehke, tople in dišeče, bile so nekaj čudežnega, nepopisno sladkega in milega. Prešnil ga je občutek, da bo imelo njegovo življenje drugačen okus in drugačen pomen. Občutek teh njenih toplih, milih ustnic na njegovih ne bo nikoli več izbrisal iz njegovega življenja in vse, vse bo drugačno, ožarjeno od spomina na to in prežeto z vonjem, ki je vel od nje.

Ko jo je izpustil, sta si stala dolg trenutek molče nasproti. Imel je občutek, da je pozabila dihati.

Zazdela se mu je tako zmedena, da ga je presunilo.

»Oprostite... oprostite... Nisem hotel,« je zajecjal. Začutil je, kako je postal rdeč.

Še vedno ga je tako čudno gledala. Nenadno pa so se ji zganile ustnice, kakor da hoče nekaj povedati, a izza njih ni bilo glasu. Njene oči so ga gledale kot v hipnozi, nepremično. Nenadno pa je temno zardela, tako da je opazil to celo v motni svetlobi ulične in vrtno luči, se naglo obrnila, s sunkom odprla vrtna vrata in odhitela proti hiši. Ni tekla, toda slišal je šumenje njene obleke pri hitri hoji in njene tihe, nagle, in vendar značilno ritmične stopinje v snegu.

F.J. * 34 S M R T V POMLADI

Stal je še nekaj hipov tam in gledal skozi železno vrtno ograjo proti vratom, ki so se bila zaprla za njo, nato se je odpravil nazaj v mesto. V njem je bila prava čustvena zmeda. Srce mu je vriskalo in v rokah je še čutil toplino in obliko njenega telesa, ko jo je bil stisnil k sebi; hkrati pa je imel jasen občutek, da ni prav storil.

Začelo je postajati mrzlo, sneg je škripal pod njegovimi koraki, on pa ni čutil mraza. Zamisljen je hodil po cestah v središču mesta, se ponovno vrnil na Mirje in za nekaj hipov postal pred vrtnimi vrati, kjer jo je bil poljubil, opazoval razsvetljena okna vile in ugibal, za katerim oknom je zdaj ona in kaj dela. Kako rad bi, da bi ga začutila v bližini in prišla dol, da bi se pomenila in bi lahko šla oba z lažjim srcem spat. Čutil je, da ne bo miren, dokler je spet ne vidi in ne govori z njo; pojasnil ji bo, da je storil, kar je storil, zato, ker ga je bilo pač prevzelo in ni nič premislil. Prosil jo bo za oprostitev. Toda ali mu je mogla res tako zameriti, da se je obrnila in odšla brez

pozdrava, brez besedice slovesa? Saj je morala vendar čutili, da ni mislil nič hudega, da je storil tisto samo zato, ker je v njem prekipelo nežno čustvo do nje. Zdelo se mu je nemogoče, da bi ona tega ne čutila, da bi nič ne slutila, kaj se je dogajalo in kaj se dogaja v njem. Zdelo se mu je, da mora razumeti in mu zato mora oprostiti. Potem pa so ga spet napadli dvomi in ni si mogel tajiti, da je napravil nekaj, kar ni bilo obzirno do nje, in to celo pred njihovo hišo. Kaj si zdaj misli o njem?

Ogledoval si je v poltemi beli gumb električnega zvonca na vrtnih vratih. Mikalo ga je, da bi pritisnil nanj. Toda dobro je vedel, da bi bilo to najbolj nesmiselno in najslabše, kar bi lahko storil. Obrnil se je in spet odšel proti središču. Nedaleč od vile je srečal njeno sestro Živo. Spremljal jo je neki fant. Živahno sta govorila, tako ga je prepoznala šele zadnji hip, ko so se skoraj srečali. Začudena ga je pogledala. Pozdravil je in šel dalje. Čutil je, da gleda za njim.

Morda ji bo povedala, da me je srečala, je pomislil, in ta misel ga je rahlo potolažila. Oprijel se je in si predstavljal, kaj bo občutila Majda, ko ji bo sestra povedala, da ga je srečala skoraj pred njihovo vilo, skoraj dve uri potem, ko sta se ločila. Ali bo uganila, da mu je težko in da bi jo rad prosil oprostitev. Morda jo bo to ganilo. Toda potem mu je prišlo na misel, da je tako sočustvovanje s samim seboj smešno in zelo ceñena tolažba. Kar se je zgodilo, se je zgodilo. Zdaj mora vzeti posledice nase in čakati, da jo spet sreča in se pogovori z njo. Ni mogoče, da mi ne bo oprostila, je pomislil. Zakaj bi mi morala ta nepremišljeni poljub tako zameriti? Skušal si je predstavljati, kaj bi čutil on na njenem mestu, toda pri tem je vedel, da to ni isto, da občutijo dekleta to drugače kot fantje in posebno tako mlada dekleta.

Kaj če bi ji pisal in se ji v pismu opravičil? Toda kam naj ji piše? Doma bi ji morda pismo odprli, v šolo pa ji ga tudi ne more poslati. Če bi ga izročil kakšni njeni sošolki pred uršulinsko gimnazijo? Gotovo bo tako tovariška, da ji ga bo izročila. Res da ga je prosila, naj je ne čaka pred šolo, toda to je bilo nekaj drugega.

Še tisti večer ji je napisal pismo. Raztrgal je precej papirja, preden se mu je zazdela, da je spravil na papir tisto, kar bi ji bil rad povedal. Naslednje jutro je počakal pred uršulinsko gimnazijo prva dekleta, ki so začela prihajati v šolo. Vprašal je eno iz nižjih razredov, če pozna Majdo, in ko je pritrdila, ji je dal pismo in jo prosil, naj ji ga zagotovo izroči. Deklica — z dvema dolgima plavima kitama in z velikimi sinjimi očmi v rožnatem obrazu — mu je obljubila, da ga bo izročila, in kazalo je, da se lahko zanese na njeno vestnost.

Kaj mu bo odgovorila v petek, ko jo bo spet počakal? Kako se bo vedla do njega? Ali bo še vedno kazala užaljenost? Ta vprašanja so bila mučna in skušal jih je pregnati s tem, da si je prizadeval razmišljati o drugih stvareh, vendar so se mu neprestano vsiljevala. Toda hkrati mu je vzbujal spomin na dotik in okus njenih ustnic in njenega lica občutek sreče, s katerim se je zbudil in zaspal. Vedel je, da ju bo spomin na ta poljub v zimskem večeru vedno povezoval. Nobeden od njiju ga ne bo nikoli več pozabil.

(dalje)

J. P. Sartre se je spet razočaral

Jean Paul Sartre je v zadnjem času s svojimi kritikami na račun sovjetskega komunizma neprijetno razočaral francosko komunistično partijo in Sovjete, ki so ga smatrali že bolj ali manj za svojega.

Sartre je značilen primer tistih dobro mislečih pisateljev in intelektualcev na splošno, ki jih bolijo in jeze nepravilnosti in nedoslednosti sistemov, v katerih živijo. Ker so polni idealistične kritične in reformistične vneme, posvečijo navadno vse svoje razumsko in pisateljsko delo prizadevanju za spremembo sistema. Pri tem se prej ali slej zblížajo s strankami in gibanji, ki tudi teže za spremembo istega sistema, a z nasiljem in revolucijo. Ker pa sami niso sposobni izdelati učinkovitega modela družbenega sistema, kakršnega bi hoteli, saj jim navadno gre samo za neko splošno moralno poboljšanje ljudi in nekak nov, bolj human odnos med njimi ter si družbene odnose predstavljajo preveč abstraktno, si poiščejo kak tak vzor kje v oddaljenem svetu, npr. na Kubi Fidela Castra. Tisti model je tako oddaljen, da ne vidijo njegovih napak, ampak zato ga lahko idealizirajo in hvalijo. Toda ker so idealisti in mislijo pošteno, nuino pridejo prej ali slej v spor s poklicnimi revolucionarji, ki jim gre v bistvu samo za oblast tudi s splošnim avtoritativnim in naivnejšim modelom socialistične družbe, s Sovjetsko zvezo. To se je zdaj pripetilo Sartru. Vprašanje pa je, ali se je razočaral tudi nad svojimi idealiziranimi vzorci komunizma npr. na Kubi, ali se bo še bolj zaril v utopične predstave. Zaradi takšnih idealističnih zagonov, nagnjenosti k iskanju modelov družbene popolnosti in čustvenega idealiziranja oddaljene stvarnosti, ki jih ne draži s

svojo politiko neposredno, so pisatelji navadno slabi politiki. Lahko bi jih označili celo za otročje v politiki. Taka sodba sili človeku na jezik tudi, kar zadeva Jeana Paula Sartra.

ČLANEK O KOČBEKU V ŠVICARSKEM DNEVNIKU

Znani švicarski dnevnik »Die Tat« je objavil 25. aprila na svoji 35., kulturni strani, daljši, celokolonski članek o slovenskem pesniku in pisatelju Edvardu Kočbeku, v zvezi z objavo njegove knjige »Die Dialektik« pri neki zahodnonemški založbi. Članek je napisal Lev Detela in v njem prikazuje Kočbekovo pesniško in pisateljsko biografijo ter vlogo, ki jo je imel Kočbek v slovenskem javnem življenju vse od časa izdajanja svoje revije »Dejanje«. Obširneje spregovori zlasti o njegovih pesmih in citira iz njih odlomke (v nemščini), tako npr. iz »Lipicancev«.

Na koncu je objavljen nemški prevod Kočbekove pesmi »Melodia« (»Melodie«) v prevodu pesnice Ine Jun Broda.

PAPEŽEV JUBILEJ

V nedeljo na binkošti 17. maja je obhajal papež Pavel VI. zlatomašni jubilej.

Sedanji papež se je rodil 26. septembra 1897 v Concesio pri Brescii. Za duhovnika je bil posvečen 29. maja 1920. V vaticansko državno tajništvo je vstopil že leta 1937. Leta 1954 je bil imenovan za nadškofa v Milanu; kardinal je postal štiri leta pozneje. Za papeža je bil izvoljen junija 1963.

Pod njegovo vlado so bila tri koncilna zasedanja. Izdal je pet enciklik. Med papeževa uspešna delovanja moramo šteti še njegova potovanja po svetu, od Palestine do zadnjega potovanja v Ugando. Važna so tudi njegova prizadevanja za edinstvo kristjanov.

Mali oglasi

Na razpolago imamo stanovanje, sestavljeno iz kuhinje, sobe s teraso in kopalnico. Trst, telefon: 727-291 vse dneve od 11. do 12. in od 19. do 20. ure.